Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Uusi peruskoulu -ohjelma

Oppijalähtöisyys, osaavat opettajat ja yhteisöllinen toimintakulttuuri

Peruskoulu uudistuu. Ajankohtaisia haasteita ovat koulutuksellisen eriarvoisuuden lisääntyminen ja oppilaiden osaamistason lasku. Uudet, syksyllä 2016 voimaan tulleet perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet antavat mahdollisuuden ja vahvan tuen peruskoulun uudistamiselle ja yhteisölliselle kehittämistyölle.

Syyskuussa 2016 käynnistettävä Osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeen 1 (Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin) Uusi peruskoulu -ohjelma tukee uusien opetussuunnitelmien jalkauttamista ja vastaa perusopetuksen ajankohtaisiin ja tulevaisuuden haasteisiin.

Seuraavana kolmena vuotena ohjelman toteuttamiseen käytetään hallitusohjelman mukaisesti 90 miljoonaa euroa. Tästä Opetushallituksen kautta haettavaksi tulee syksyllä 2016 kokeilu-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan noin 8 miljoonaa euroa ja tutoropettajien koulutukseen ja toimintaan 7,5 miljoonaa euroa.

"Käynnistetään uuden pedagogiikan, digitaalisen oppimisen ja uusien oppimisympäristöjen kokeiluja ja työpajoja. Huomioidaan kokeiluissa ja työpajoissa monimuotoiset oppimisympäristöt. Hyödynnetään olemassa olevia verkostoja sekä vertaisoppimista."

"Uudistetaan opettajien perus- ja täydennyskoulutus. Opettajankoulutusfoorumi laatii opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen kehittämisohjelman ja käynnistää sen toimeenpanon."

Lähde: Pääministeri Sipilän hallitusohjelman kärkihankkeiden toimintasuunnitelma 2016.

Uusi peruskoulu -ohjelman tavoitteet

- Uusi peruskoulu on oppijalähtöinen. Se vahvistaa jokaisen oppilaan oppimista ja koulutuksellista tasa-arvoa. Oppilaat sitoutuvat opiskeluun, innostuvat, oppivat ja löytävät omat vahvuutensa. Oppilaalla on mahdollisuudet vaikuttaa omaan oppimiseensa. Oppimistulokset paranevat.

- Uudessa peruskoulussa on maailman osaavimmat opettajat. Tulevaisuuden opettajuus perustuu laaja-alaiseen pedagogiseen osaamiseen, uutta luovaan osaamiseen, yhdessä tekemiseen sekä itsensä ja työyhteisön kehittämiseen. Osaamisen kehittäminen tapahtuu oppivissa opettajayhteisöissä ja verkostoissa. Opettajilla on halua ja taitoa koko uran mittaiseen ammatilliseen kehittymiseen ja koulun kehittämiseen.

- Uudessa peruskoulussa on avoin ja yhteisöllinen toimintakulttuuri. Tämä luodaan vuorovaikutteisella johtamisella, yhdessä asetetuilla tavoitteilla ja osaavien opettajien yhteistyöllä. Kodin ja koulun yhteistyö on tiivistä. Toimintakulttuuri uudistuu paikallisesti kehitetyillä opetussuunnitelmilla ja oppimisympäristöillä, verkottumisella koulun sisällä ja koulusta ulospäin sekä kansainväliseen yhteistyöhön osallistumalla. Koulun vuorovaikutteinen kehittäminen alhaalta ylöspäin vahvistuu, ja toimintakulttuuri mahdollistaa parhaiden toimintamallien ja käytänteiden leviämisen ja juurtumisen.

1 Peruskoulufoorumilta visio suomalaiselle peruskoululle

Yhteistyössä luotu visio suomalaisen koulutuksen tulevaisuudesta valmistuu syksyllä 2017.

- Laajapohjainen asiantuntijajoukko, jossa mukana myös opettajien ja oppilaiden edustus
- Työpajakuulemiset eri puolella Suomea

Toimenpiteet:

- Peruskoulufoorumi käynnistyy syksyllä 2016 Opetushallituksen johdolla. Asiantuntijajoukko kiteyttää laajassa yhteistyössä vision suomalaisen koulutuksen tulevaisuudesta.
- Laajassa yhteistyössä muodostettu visio esitellään Suomen itsenäisyyden juhlavuonna koulujen alkaessa elokuussa 2017.

2 Opettajien osaamisen kehittäminen läpi uran

Suomessa on maailman osaavimmat opettajat. Opettajat kehittävät omaa osaamistaan ja oppilaitosten toimintakulttuuria yhteisöllisesti verkostoissa tutkimukseen perustuen. Peruskoulun opettajilla on maisteritasoinen yliopistokoulutus. Opettajien osaaminen on peruskoulun uudistamisen muutosvoima.

- Opettajankoulutusfoorumi julkistaa opettajankoulutuksen kehittämisohjelman 13.10.2016
- Opettajan osaamisen kehittäminen muodostaa kokonaisuuden, johon kuuluvat opiskelijavalinnat, perus- ja perehdyttämiskoulutus sekä ammatillisen osaamisen kehittäminen
- Osaamisen kehittäminen tarvelähtöiseksi ja suunnitelmalliseksi
- Yhteisölliset täydennyskoulutusmallit ja vertaistuki käyttöön. Osaamisen kehittäminen tapahtuu oppivissa yhteisöissä

Toimenpiteet:

- Opettajankoulutus suunnitelmalliseksi perus-, perehdyttämis- ja täydennyskoulutuksen kokonaisuudeksi.
- Tutoropettajien osaaminen vahvaksi jokaisessa koulussa.
- Koulutuksen järjestäjien, opetus- ja sivistystoimien ja oppilaitosten johtamisosaaminen ja pedagogisen toiminnan johtaminen vahvaksi.
- Koulukohtainen tuki vauhdittamaan kehittämistä pienten opetuksen järjestäjien kouluissa.

- Opettajien osaamisen kehittäminen opettajien tarpeiden mukaan ja erilaiset työurat huomioiden. Oppilaitokset, oppilaitosten johtajat ja opettajat laativat yhteistyössä omat osaamisen kehittämissuunnitelmat.
- Avoin verkkokurssi (MOOC, massive open online course) kaikille Suomen opettajille käytettäväksi täydennyskoulutuksessa. Opettajankoulutusyksiköt, opettajat ja yritysten toimijat rakentavat yhdessä verkkotäydennyskoulutusmallin ja tuottavat digitaalista materiaalia.
- Oppijan tarpeet otetaan opetuksessa huomioon. Opettajat lisäävät opetuksessa tutkimukseen perustuvia oppijalähtöisiä työtapoja ja hyödyntävät monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opettajankoulutus rakennetaan vahvaksi yhteistyöllä. Edistetään opettajankoulutuksen verkostoitumista ja oppiaine-, koulutus- ja tieteenalarajat ylittävää toimintaa. Rakennetaan uusia täydennyskoulutusmalleja yhdistämällä perustutkinto- ja täydennyskoulutuksen opintojaksoja.

3 Kokeilu-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta käyntiin

Oppilaiden oppimisedellytyksiä parantavat ja erilaisia oppimisen tapoja huomioon ottavat perusopetuksen kokeilut nostetaan esiin. Parhaat, tutkitut ja levitettävissä olevat innovaatiot juurrutetaan ja jalkautetaan laajasti.

- Kokeilut vaikuttamaan Opetushallituksen kokeilukeskuksen tuella
- Avustukset syksyllä 2016 yhteensä 8 miljoonaa euroa
- Avustukset haettavaksi syyskuussa 2016

Toimenpiteet:

- Rahoitusta suunnataan hyviin käytänteisiin ja toimintamalleihin, jotka perustuvat tutkimukseen ja joissa on erilaisia kumppanuuksia.
- Opetushallitus perustaa kokeilukeskuksen, joka koordinoi oppilaitosten kokeilu-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa. Kokeilukeskus tukee kokeilutoimintaa yhteistyössä eri tahojen kanssa, ja uusia oppimisratkaisuja ja -teknologioita pilotoidaan kehittämistoiminnan osana.
- Kokeilukeskuksen toiminnalla uudistetaan kokeilu-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rakenteita ja vaikuttavuutta. Tutkimusperustaisuus kytketään koulun kehittämiseen.
- Opetushallituksen johtama työryhmä kokoaa oppimisympäristöosaamista koulutuksen järjestäjien tueksi.

4 Tutoropettaja jokaiseen kouluun

Uudistetaan koulujen toimintakulttuuria tutoropettajien ja verkostojen avulla. Tutoropettajalla tarkoitetaan opettajaa, joka ohjaa muita opettajia digitaalisuuden tarkoituksenmukaiseen hyödyntämiseen. Tutoropettajat tukevat uutta pedagogiikkaa ja edistävät opetuksen digitalisaatiota.

- 2500 tutoropettajaa peruskouluihin
- Avustukset tutoropettajien kouluttamiseen ja toimintaan tänä syksynä 7,5 miljoonaa euroa
- Avustukset haettavaksi syyskuussa 2016

Toimenpiteet:

- Opetushallitus tukee tutoropettajien avulla opetuksen järjestäjiä osaamisen levittämisessä ja opettajien yhteistyön syventämisessä. Malli mahdollistaa uuden pedagogiikan ja hyvien käytänteiden jalkauttamisen ja juurruttamisen.
- Tutoropettajat verkostoituvat vastaavaa työtä tekevien kanssa, ja toiminnassa on mukana oppilaita.
- Opetuksen järjestäjä tukee koulujen toimintakulttuurin kehittymistä. Tutor-opettajat ovat osa koulujen perustoimintaa. Opetuksen järjestäjä kokoaa koulun tai koulutusorganisaation ammatillisen osaamisen kehittämissuunnitelmat, johon osaamisen levittäminen kytkeytyy. Kehittämissuunnitelman toteutumista seurataan.

5 Koulutus kansainvälisemmäksi

Suomalaisen koulutuksen kehittäminen edellyttää oppilaiden, opettajien ja koulujen aktiivista osallistumista myös kansainväliseen yhteistyöhön. Uusia opetuksen ideoita kehitetään aktiivisesti erilaisissa verkostoissa yhdessä kansainvälisten kumppanien kanssa.

- Koulut osallistuvat kansainvälistymistä vahvistaviin ohjelmiin ja hankkeisiin
- Peruskoulusta selkeä ja innostava kokonaiskuva kansainvälisille yhteistyökumppaneille
- Kansainvälinen koulutuksen foorumi Suomeen 2017

Toimenpiteet:

- Oppilaiden ja opettajien osallistumista kansainvälistymistä vahvistaviin ohjelmiin ja hankkeisiin tuetaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö yhdessä Opetushallituksen ja peruskoulujen kanssa varmistavat, että eri puolilla maata on tasa-arvoiset mahdollisuudet kansainvälistymiseen.

- Opetushallitus yhdessä muiden tahojen kanssa kokoaa ja jakaa suomalaisia ideoita ja innovaatioita muiden maiden koulutuksen kehittäjien käyttöön levittäen samaan aikaan Suomeen peruskoulun kehittämiseen soveltuvia hyviä kansainvälisiä malleja ja käytäntöjä.
- Kartoitetaan tämän hetken suomalaisen peruskoulun uudistamisen kannalta tärkeimmät kansainväliset verkostot ja vaikuttajat ja huolehditaan yhteistyön tekemisestä näiden kanssa. Tuotetaan peruskoulusta ja sen keskeisistä toimintatavoista ja uudistamisen periaatteista kansainväliseen käyttöön sopivaa, laadukasta materiaalia, jonka tarkoituksena on antaa peruskoulusta selkeä ja innostava kokonaiskuva kansainvälisille yhteistyökumppaneille.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee yhteistyössä muiden ministeriöiden ja kumppaneiden kanssa suunnitelman maailman kiinnostavimman vuotuisen (tai joka toinen vuosi järjestettävän) koulutuksen foorumin perustamiseksi Suomeen. Toimenpiteellä vauhditetaan edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamista ja tuetaan koulutusvientiä. Ensimmäinen tapahtuma järjestetään syksyllä 2017.

Peruskoulun uudistamisen johtoryhmä

Johtoryhmän puheenjohtajina toimivat opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen sekä valtiosihteeri Olli-Pekka Heinonen. Jäsenet: pääjohtaja Aulis Pitkälä Opetushallituksesta, puheenjohtaja Olli Luukkainen Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry:stä, professori Jari Lavonen Helsingin yliopistosta, laitoksen johtaja Tiina Silander Jyväskylän yliopistosta, sivistystoimen apulaiskaupunginjohtaja Elina Lehto-Häggroth Vantaan kaupungista, rehtori Anu Urpalainen Lappeenrannan kaupungista, luova johtaja Saku Tuominen HundrEd:sta, vieraileva professori Pasi Sahlberg Harvardin yliopistosta, opetus- ja kulttuuriyksikön johtaja Terhi Päivärinta Suomen Kuntaliitto ry:stä, sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Tuomo Puumala sekä ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen ja ylijohtaja Tapio Kosunen opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus 9.9.2016
Kannen kuva: Liisa Takala